

Gwybodaeth i ddioddefwyr

Tribiwnlys Haen Gyntaf - Siambr Iechyd, Addysg a Gofal Cymdeithasol (Iechyd Meddwl)

I bwy mae'r daflen hon?

Dylai'r daflen hon fod yn ddefnyddiol i chi os ydych chi'n ddioddefwr (sydd weithiau'n gallu cynnwys aelodau agos o deulu'r dioddefwr) trosedd treisgar neu rywiol a gyflawnwyd gan berson a gafodd ei gadw wedyn o dan Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 ac y mae'r penderfyniad ynghylch ei gadw'n cael ei ystyried gan y Tribiwnlys Haen Gyntaf (Iechyd Meddwl). Mae'n rhoi gwybodaeth am y gweithdrefnau sydd gennym ni ar gyfer darparu gwybodaeth am ddyddiad gwrandawriad, ac i'r dioddefwyr gyflwyno sylwadau ar amodau posibl os yw'r claf i gael ei ryddhau.

Os ydych chi'n ddioddefwr yna, yn yr achosion mwyaf difrifol ble mae cyfyngiadau arbennig yn eu lle ('achos cyfyngedig'), dylai Swyddog Cyswllt Dioddefwyr (SCD) gysylltu â chi ar ran y Bwrdd Prawf Lleol. Rôl y SCD yw darparu gwybodaeth am y claf a rhoi cyfle i chi gyflwyno sylwadau i'r tribiwnlys am amodau posibl. Os nad oes unrhyw un wedi cysylltu â chi, ac os hoffech chi fynd â'r mater hwn ymhellach, dylech gysylltu â'ch Bwrdd Prawf Lleol, neu swyddfa'r tribiwnlys. Mae cyfeiriad y tribiwnlys ar ddiwedd y daflen hon. Weithiau, os nad oes cyfyngiadau arbennig yn eu lle (neu os nad oes rhai yn eu lle mwyach), rheolwyr yr ysbyty fydd y cyswllt i chi.

Beth yw'r Tribiwnlys Haen Gyntaf (Iechyd Meddwl)?

Mae pob claf sy'n atebol i gael ei gadw yn yr ysbyty yn ddarostyngedig i Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (fel y'i diwygiwyd). Mae gan gleifion o'r fath hawl i adolygiadau achlysurol o'u hatebolrwydd i gael eu cadw, ac ymgwymerir â'r adolygiad hwn gan dribiwnlys arbenigol, sy'n annibynnol ac yn farnwrol. Swyddogaeth y tribiwnlys yw adolygu'r angen am gadw cleifion penodol yn yr ysbyty. Hefyd, mae'r tribiwnlys yn ystyried achosion cysylltiedig â chleifion yn y gymuned, fel cleifion gyda chyfyngiadau ar Ryddhad Amodol o'r ysbyty, neu gleifion heb gyfyngiadau o dan Orchymyn Triniaeth Cymunedol.

Mae panel y tribiwnlys yn cynnwys tri o bobl – barnwr, seiciatrydd ymgynghorol ac unigolyn gyda phrofiad o faterion iechyd a gofal cymdeithasol. Os yw'r claf wedi'i ganfod yn euog o drosedd difrifol ac os cafodd ei ystyried fel unigolyn peryglus i'r cyhoedd wrth ei ddedfrydu, yna fel rheol bydd y gwrandawriad yn cael ei gadeirio gan farnwr eithriadol brofiadol.

Er mwyn gwneud penderfyniad, mae'n rhaid i'r tribiwnlys ystyried nifer o gwestiynau, gan gynnwys y risg i'r claf a/neu'r cyhoedd os caiff y claf ei ryddhau. Os oes risg, bydd y tribiwnlys yn ystyried a oes modd lleihau'r risg drwy orfodi neu awgrymu amodau.

Cyn y gwrandawriad, bydd yr holl dystiolaeth ysgrifenedig a baratoir ar gyfer y tribiwnlys yn cael ei hanfon at ei gynrychiolydd ef neu hi, oni bai y bydd datgelu dogfennau o'r fath yn debygol o achosi niwed difrifol i'r claf neu i unrhyw berson arall, ac os yw'n gymesur ag ymatal rhag datgelu wrth y claf. Y tribiwnlys (ac nid awdur y ddogfen) sydd i benderfynu a ddylid dal unrhyw ddogfennau yn ôl ai peidio.

Cynhelir y gwrandawriad mewn ysbyty fel rheol, yn breifat, sy'n golygu na chaiff aelodau'r cyhoedd, na dioddefwyr, fynychu fel rheol.

Mewn achos gyda chyfyngiadau, mae pwerau'r tribiwnlys yn cynnwys rhyddhau i'r gymuned ond gan ddibynnu ar amodau penodol fel rheol, fel man preswyllo, trefniadau ar gyfer triniaeth a goruchwyliaeth, ac - os yw hynny'n briodol - gorfodi parth eithrio a ddiffinnir yn ofalus i warchod dioddefwyr a'u teuluoedd. Mewn achos heb gyfyngiadau, ni all y tribiwnlys orfodi unrhyw amodau ar ôl rhyddhau. Ond gall wneud awgrymiadau anffurfiol.

Gall claf gyda chyfyngiadau wneud cais am i dribiwnlys wrando ar ei achos ef neu hi unwaith y flwyddyn. Os na fydd y claf yn gwneud cais, bydd y Weinyddiaeth Cyfiawnder yn cyfeirio'r achos at y tribiwnlys ar gyfer gwrandawriad bob tair blynedd.

Pa wybodaeth all dioddefwr wneud cais amdani a pha fath o sylwadau all y dioddefwr eu mynegi?

Os ydych chi'n ddioddefwr trosedd treisgar neu rywiol difrifol lle mae troseddwr wedi cael ei gadw o ganlyniad fel claf gyda chyfyngiadau o dan Ddeddf Iechyd Meddwl 1983, gallwch ofyn i'ch SCD roi gwybod i chi am ddyddiad unrhyw wrandawriad yn y dyfodol. Yna byddwch yn cael gwybod am ddyddiad y gwrandawriad yn y dyfodol pan gaiff ei bennu.

Mae Deddf Trais Domestig, Troseddau a Dioddefwyr 2004 yn darparu i ddioddefwyr yr hawl i gyflwyno sylwadau i'r tribiwnlys am amodau rhyddhau. Os ydych chi'n gwybod bod gwrandawriad ar y gorwel, mae gennych hawl i gyflwyno sylwadau ysgrifenedig i'r tribiwnlys a bydd holl aelodau'r panel tribiwnlys yn gweld copi o'ch sylwadau chi. Hefyd bydd y claf yn gweld eich sylwadau ac yn cael cyfle i wneud sylw arnynt, oni bai fod y tribiwnlys yn penderfynu fel arall.

Cofiwch mai dim ond i'r cwestiynau canlynol mae sylwadau gan ddioddefwyr yn berthnasol:

- os bydd y claf yn cael ei ryddhau o'r ysbyty, a ddylid gorfodi unrhyw amodau ac, os felly,
- pa amodau arbennig ddylid eu gorfodi.

Ni all y tribiwnlys ystyried materion eraill, er enghraifft, eich teimladau chi fel dioddefwr y trosedd gwreiddiol, waeth pa mor gryf neu gyfiawn yw'r teimladau (oni bai eu bod yn berthnasol i amodau posibl) oherwydd – yn wahanol i'r llys a ddedfrydodd y claf – nid yw'r tribiwnlys yn bodoli er mwyn ystyried cosb neu asesu effaith y trosedd ar iechyd corfforol, meddyliol neu emosiynol y dioddefwr. Bydd y materion hyn wedi cael eu hystyried yn llawn yn y cam dedfrydu. Mae gan y tribiwnlys rôl wahanol a bydd yn canolbwyntio ar iechyd meddwl presennol y claf a pha mor barod yw ef neu hi i gael ei ryddhau.

Fodd bynnag, os oes gan y tribiwnlys bŵer i orfodi amodau, bydd eisiau gwybod beth yw safbwyntiau unrhyw ddioddefwr ynghylch a ddylid gorfodi amodau ac, os felly, pa amodau i'w gorfodi. A hyd yn oed pan na all y tribiwnlys orfodi amodau ei hun (e.e. os argymhellir

bod claf heb gyfyngiadau'n cael ei ryddhau o dan Orchymyn Triniaeth Cymunedol), gall y tribiwnlys roi gwybod am sylwadau'r dioddefwr mewn perthynas ag unrhyw amodau posibl i seiciatrydd y claf.

Presenoldeb mewn gwrandawiadau

Mae'r tribiwnlys yn cynnal gwrandawiadau ym mhob achos bron, a'r eithriad i hyn yw cleifion ar Orchymyn Triniaeth Cymunedol. Fodd bynnag, hyd yn oed yn yr achosion hyn, bydd y tribiwnlys yn edrych ar y papurau i gyd, a fydd yn cynnwys unrhyw sylwadau a wneir gan y dioddefwr. Mae'r tribiwnlys yn credu ac yn disgwyl mai sylwadau ysgrifenedig yw'r ffordd orau i ddioddefwyr gyflwyno eu safbwyntiau am amodau posibl yn y mwyafrif helaeth o achosion. Fodd bynnag, os ydych chi'n teimlo na all tribiwnlys ddelio ag achos yn deg ac yn gyfiawn heb roi cyfle i chi fel dioddefwr gael cyflwyno eich sylwadau'n bersonol, yna gallwch wneud cais ymlaen llaw am ganiatâd i fynychu a rhoi tystiolaeth am amodau posibl. Mae'n rhaid i'ch cais chi egluro pam nad yw'r hawl i wneud sylwadau ysgrifenedig yn ddigonol neu'n briodol, a pham mae'n rhaid i chi gael cyfle ychwanegol i fynegi eich sylwadau'n bersonol. Os bydd y tribiwnlys yn cytuno i chi fod yn bresennol, o dan amodau eithriadol, yna byddwch yn cael gwybod am amser a lleoliad y gwrandawriad, ond bydd eich cyfraniad, o angenrheidrwydd, yn cael ei gyfyngu i'r materion y cyfeirir atynt uchod, ac efallai na chewch aros am yr achos cyfan.

Datgelu gwybodaeth

Nid yw'r dioddefwr yn barti yn y gweithrediadau, a dywed y gyfraith na ddylem ddatgelu unrhyw rai o bapurau neu adroddiadau'r achos i bersonau nad ydynt yn bartïon. Felly ni allwn ddatgelu unrhyw bapurau nac adroddiadau achos cyfrinachol i ddioddefwr.

Fel dioddefwr, mae'r tribiwnlys yn gwerthfawrogi eich cyfraniad at amodau posibl – ond mae'n rhaid iddo fod yn deg â'r claf hefyd. Felly mae'n rhaid i chi ddeall na ellir rhoi unrhyw warant na fydd unrhyw sylwadau ysgrifenedig rydych chi'n eu cyfrannu at y tribiwnlys am amodau posibl yn cael eu datgelu i'r claf. Yr hyn a ddisgwylir yw y bydd yr holl faterion perthnasol yn cael eu datgelu i'r claf, oni bai y gellir dangos yn glir bod rhywun yn debygol o ddioddef niwed difrifol o ganlyniad i ddatgelu o'r fath, a'i fod yn gymesur ag ymatal rhag datgelu wrth y claf. Ceir gweithdrefn arbennig ar gyfer gofyn am gadw tystiolaeth ysgrifenedig rhag i'r claf ei gweld, a bydd y SCD yn eich cynghori ynghylch hyn, os oes angen. Gwelir y manylion yn y llyfryn 'Adroddiadau ar gyfer Tribiwnlysoedd Iechyd Meddwl (T124)'.

Mewn achosion gyda chyfyngiadau, dylai swyddfa'r tribiwnlys allu rhoi gwybod i'r SCD am yr agweddau perthnasol ar benderfyniad y tribiwnlys, yn ysgrifenedig o fewn saith niwrnod i'r gwrandawriad. Yn benodol, mae gan y dioddefwr hawl i gael gwybod y canlynol:

- os yw'r claf yn mynd i gael ei ryddhau ac, os ydyw, pryd fydd y rhyddhau yn digwydd;
- os yw claf gyda chyfyngiadau'n mynd i gael ei ryddhau gydag amodau, a oes raid i'r dioddefwyr wybod manylion unrhyw amodau ac, os felly, beth yw'r amodau hynny;
- os yw claf gyda chyfyngiadau wedi cael ei ryddhau o'r blaen gydag amodau, gyda'r dioddefwr wedi cael gwybod am yr amodau hynny, dylai gael gwybod am unrhyw amrywiad ar yr amodau hyn gan y tribiwnlys ac;
- os bydd y gorchymyn cyfyngu'n dod i ben yn rhinwedd y camau gweithredu i'w cymryd gan y tribiwnlys, am y dyddiad y daw'r gorchymyn cyfyngu i ben.

Cyfeiriadau defnyddiol

Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EM

Tribiwnlys Haen Gyntaf (Iechyd Meddwl)

Blwch Post 8793

5ed Llawr

Caerlŷr

LE1 8BN

Swyddfa Genedlaethol Cymorth i Ddioddefwyr

39 Brixton Road

Llundain

SW9 6DZ

Adran Gwaith Achos Iechyd Meddwl y Weinyddiaeth Cyfiawnder

2il Lawr

Fry Building

2 Marsham Street

Llundain

SW1P 4DE